

Kennisgeving herstel vismigratieknelpunt Commandeursmolen

Met deze kennisgeving informeert Waterschap Limburg u over haar voornemen om over te gaan tot een verkenning en planvoorbereiding voor het project vismigratieknelpunten Commandeursmolen in de Geul te Mechelen. Tevens krijgt u informatie over de projectopgave en de manier waarop u wordt betrokken (participatie). Wilt u verdiepende informatie over hoe u kunt meedoen? Leest u dan het participatieplan. Dit vindt u op onze website www.waterschaplimburg.nl/vispassagecommandeursmolen. Deze kennisgeving is een samenvatting van het uitgebreidere participatieplan.

Aanleiding

In het jaar 1986 is er, door de toenmalige molenaar, langs het verdeelwerk van Commandeursmolen een bekkentrap gerealiseerd om de vismigratie te bevorderen. De onderhoudstoestand van de vispassage is in de loop der jaren verslechterd. Ook is er tijdens het hoogwater van juli 2021 grote schade ontstaan aan met name de bovenste drempel. Doordat de vispassage niet naar behoren werkt, vormen de kunstwerken rondom de molen nog altijd een barrière voor de vismigratie. Daarbij is de vispassage tientallen jaren geleden ontworpen en gerealiseerd n.a.v. de toen geldende kennis en kunde over vismigratie. Afgelopen decennia heeft de kennis en kunde over vispassages zich dermate ontwikkeld dat de zogenaamde *bekkenvispassage* bij de Commandeursmolen niet meer aan de huidige normen en inzichten voldoet. Daarom moet op basis van de voorwaarden uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Natura 2000-beheerplan Geuldal de huidige vispassage worden vervangen/verbeterd. Ook de huidige inrichting van de Geul, tussen verdeelwerk en monding van de molentak, vormt een aandachtspunt voor de vismigratie en ecologische ontwikkeling in dit traject.

In 2019 heeft het waterschap de kademuur bij de Commandeursmolen hersteld. De intentie was destijds om ook de vispassage te vervangen, echter kon op dat moment geen overeenstemming worden bereikt met alle stakeholders omtrent de benodigde afvoer bij het herstellen van de vispassage. Tijdens de werkzaamheden voor het herstel van de kademuur heeft het waterschap de bodem onder de brug met 20 centimeter verlaagd. Naderhand heeft het waterschap ook de bodemhoogte in de Geul over een lengte van ca. 450 meter opgeschoond omdat het achterwater onvoldoende wegstroomde.

Scope

Het projectgebied is grofweg gelegen tussen Hurpeschvoetpad en de Hoofdstraat in Mechelen, Gemeente Gulpen-Witterm (zie figuur 1). Primair richt de projectopdracht zich op het realiseren van functionele stroomopwaartse en stroomafwaartse vismigratie, hieraan hangt vast het onderzoeken op welke wijze de huidige bekkenvispassage vervangen, verbeterd, aangepast of verplaatst moet worden. Aanvullend wordt onderzocht óf en in welke vorm maatregelen noodzakelijk zijn om het Geultracé tussen het verdeelwerk en de monding van de molentak te laten voldoen aan de ecologisch doelstellingen voor vismigratie en in hoeverre maatregelen voor lokstroomwerking richting vispassage noodzakelijk zijn. Bij de herinrichting dient rekening gehouden te worden met inrichtingsmaatregelen uit het soortbeschermingsplan Beekprik en maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan Geuldal.

Secundair dient er bekeken te worden of de mogelijkheid er is om bij herinrichting van de Geul direct invulling te geven aan een beekdalbreedte benadering. Dit betreft een integrale aanpak voor beekdalen die gericht is op het vergroten van de weerbaarheid tegen klimaatverandering, zoals droogte en wateroverlast, door het beekdal meer ruimte te geven voor wateropslag en -filtering.



Welke doelen willen we in dit project realiseren?

Hoofdoelen:

1. Het realiseren van een functionele stroomopwaarts en stroomafwaarts vismigratie;
2. Optimalisatie van het Geultracé tussen de toekomstige vispassage en monding van de molentak, wanneer blijkt dat dit nodig is voor realisatie van vismigratie en ecologische doelstellingen in de Geul;
3. Het treffen van maatregelen om lokstroomwerking richting vispassage te garanderen wanneer blijkt dat dit nodig is voor realisatie van vismigratie.

Nevendoel:

1. Beekdalbrede benadering bij eventuele herinrichting van het Geultracé.

Welke stappen doorlopen we binnen het project?

Om tot een breed gedragen oplossing te komen doorlopen we vanaf Q4 2025 een 3-tal fases. We starten met een verkenningsfase, gevolgd door ontwerpfase en de realisatiefase. Voor de participatie gebruiken we twee sporen, de directe dialoog en de indirecte dialoog. Bij de indirecte dialoog informeren wij de omgeving via de website van het waterschap en nieuwsberichten. Bij de directe dialoog treden we persoonlijk met elkaar in contact. Gedurende het project worden de volgende stappen doorlopen:

Fase 1: Verkenningsfase (Q4 2025/Q1 2026)

Tijdens deze fase brengen we de knelpunten, wensen en ervaringen in het gebied in kaart, voeren we verkennende onderzoeken uit en stellen we op basis van deze onderzoeken de gewenste oplossingsrichting vast. We starten met de hydrologische toetsing van het gebied op verschillende momenten en starten het globale ontwerp op. Hierbij kijken we onder andere naar eisen, wensen en koppelkansen met (ruimtelijke) ontwikkelingen van directe belanghebbenden binnen het project. Het ophalen van deze informatie vindt plaats middels keukentafelgesprekken.

Fase 2: Ontwerpfase (Q2 2026 t/m Q1 2027)

Tijdens deze stap wordt de gewenste oplossingsrichting uitgewerkt tot een concept ontwerp. Binnen deze fase vinden er keukentafelgesprekken plaats met directe belanghebbenden en overheden voor het ophalen van de technische eisen en terugkoppelen van het concept ontwerp. Voor de brede omgeving wordt het concept ontwerp beschikbaar gesteld via de projectwebsite. Het doel van de terugkoppeling van het concept ontwerp is de kansen, mogelijkheden, belangen en inzichten met elkaar af te stemmen. De informatie die hieruit volgt levert de input om het ontwerp definitief te maken. Het definitieve ontwerp wordt teruggekoppeld via directe dialoog aan de directe belanghebbenden en overheden en voor de brede omgeving beschikbaar gesteld via de projectwebsite. Tot slot volgt aan het einde van deze fase de aanvraag van de noodzakelijke vergunningen en/of het opstellen en publiceren van een projectbesluit.

Fase 3: Realisatiefase (Q3 2027)

Tijdens deze fase wordt het technisch ontwerp voorbereid tot een contractstuk voor de aanbesteding en uit uitvoering. In deze fase vinden er keukentafelgesprekken plaats met de directe belanghebbenden, omwonenden en overheden om afspraken te maken over de wijze van uitvoering van het project. Overige geïnteresseerden worden geïnformeerd over de uitvoering via de projectwebsite en nieuwsberichten. Na afronding van de uitvoering start de nazorgperiode en wordt het project terug overgedragen aan de beheerorganisatie. Hiermee is het project afgerond en is er weer spraken van reguliere inspectie, beheer, onderhoud en monitoring.

Hoe bereiken wij de omgeving?

Wij benaderen de verschillende doelgroepen op de volgende wijze:

1. Keukentafelgesprekken voor directe belanghebbenden;
2. Bewonersbrieven voor omwonenden (burgers en bedrijven);
3. Nieuwsberichten voor omwonenden (burgers en bedrijven) en overige geïnteresseerden;
4. Publicaties op de website van Waterschap Limburg voor omwonenden (burgers en bedrijven) en overige geïnteresseerden.

Wanneer doen we dat?

De onderstaande tabel geeft de planning van de genoemde participatieactiviteiten weer.

Activiteiten	2025	2026				2027			
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Keukentafelgesprekken fase 1									
Keukentafelgesprekken fase 2									
Inzage concept ontwerp									
Procedure vergunning/projectbesluit									
Keukentafelgesprekken fase 3									
Start uitvoering									
Nazorg en overdracht									

*Q = kwartaal

Rechtsbescherming

Aan het einde van de ontwerpfase wordt een voorkeursbeslissing genomen over het ontwerp en de verdere uitwerking van het project vismigratieknelpunten in de Geul; Commandeursmolen. Deze voorkeursbeslissing markeert het bestuurlijke standpunt van Waterschap Limburg ten aanzien van het te realiseren ontwerp. In lijn met de Omgevingswet staat deze beslissing open voor rechtsbescherming: belanghebbenden krijgen de mogelijkheid om formeel zienswijzen in te dienen en desgewenst in beroep te gaan. Gedurende het project brengen wij u verder op de hoogte over het verloop van deze procedure.

Contact

Waterschap Limburg vindt het belangrijk om contact te houden met de betrokkenen in het gebied. Daarvoor gebruiken we de website www.waterschaplimburg.nl/vispassagecommandeursmolen

Hier verzamelen we informatie over het gebied, het project, geven we antwoorden op veel gestelde vragen en delen we aanvullende informatie die in de loop van het proces beschikbaar komt. Via de website kan iedereen zich ook aanmelden voor de digitale nieuwsbrief. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de omgevingsmanager Sam Fiers. Sam is bereikbaar via 06 486 334 14 of s.fiers@waterschaplimburg.nl